

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BARTIN İL ÖZEL İDARESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	14
8.	EKLER.....	22

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu	3
Tablo 2: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	6
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	6
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	7
Tablo 5: İl Özel İdaresinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler Tablosu.....	8

KISALTMALAR

DSİ	Devlet Su İşleri
KDV	Katma Değer Vergisi
TL	Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Mevcut Durumu Yansıtması

B. Diğer Bulgular

1. Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Cari Giderlerini, Kendilerine Tahsis Edilen Cari Ödeneklerin İl Özel İdaresine Aktarılması Suretiyle Gerçekleştirilmesi

2. İlköğretim Kurumlarının Büyük Çoğunluğunun İl Özel İdaresi Adına Tapuya Tescil Ettirilmemesi

3. Gerçek ve Tüzel Kişilere Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği ve Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Denetimin Yapılmaması

4. Kaynak Sularının Kiralanmasından Elde Edilen Gelirden Köylere Pay Verilmemesi

5. Madencilik Faaliyetleri Kapsamındaki İşyeri Açma İzni Harcının İlgili İdarelere Mevzuatta Belirtildiği Şekliyle Aktarılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Bartın İl Özel İdaresi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer alan kamu idarelerinden birisi olup faaliyetlerini 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Bu itibarla il özel idareleri il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, karar organı olan il genel meclisi seçimle oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir. İl özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi validir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6'ncı maddesine göre İl Özel İdaresi, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında,

c) Bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi, yapımı, bakımı ve onarımıyla ilgili işleri,

yapmakla görevli ve yetkilidir.

Ayrıca bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları, kendi görev alanına giren sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskân, gençlik ve spor gibi hizmetler ile bu kurum ve kuruluşların ildeki tüm yapım, bakım ve onarım işlerini kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilir. Bakanlıklar ve merkezi idare kuruluşlarından aktarılan bu tür ödenekler ile gerçekleştirilecek yatırımlar il özel idarelerince tüm il sınırları içerisinde yapılabilmektedir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 97'nci maddesinde mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır. Bu amaçla İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü kaldırılarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı teşkilatı bünyesinde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 100'üncü maddesinde de; mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak yeni kurulan Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında sayılmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına yerel yönetimler hakkında verilen yetki ve görevlerin yanında, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile İçişleri Bakanlığına verilen il özel idaresinin teşkilatı ve işleyişi üzerinde düzenleme, izin ve onay verme görev ve yetkileri halen devam etmektedir. Bu itibarla 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu uyarınca, il özel idarelerinin organlarının çalışma usulleri, norm kadrolarının belirlenmesi, üst yönetici olarak vali ve genel sekreterin atanması, idari denetimi, bütçe ve muhasebe sisteminin oluşturulması, borçlanma izni, işletme ve şirket kurulması ile yurtdışı ilişkilerin yürütülmesi konuları da İçişleri Bakanlığının vesayet denetimi altındadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

İl özel idaresinin organları; il genel meclisi, il encümeni ve validir. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 9'uncu maddesi gereğince; İl Genel Meclisi, İl Özel İdaresinin karar organıdır ve ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelere oluşur. İl Genel Meclisi, başkan dâhil 12 üyeden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi İl Genel Meclisi Kararı ile olur.

İl encümeni ise valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşan il özel idaresinin icra organıdır.

Vali, il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Görev ve yetkileri 5302 sayılı Kanun'un 30'ncü maddesinde sayılan Vali, il özel idaresi teşkilâtının en üst amiri olarak il özel idaresi teşkilâtını sevk ve idare etmektedir. İl özel idaresi personeli vali tarafından atanır.

Genel sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür. Genel sekreter, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile atanır ve aynı usulle görevden alınır.

İl özel idaresi teşkilatı; Genel Sekter, Genel Sekreter Yardımcıları ile Destek Hizmetleri Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, İmar ve Kentsel İyileştirme Müdürlüğü, Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü, Plan ve Proje Müdürlüğü, Tarımsal Hizmetler Müdürlüğü, Sağlık İşleri Müdürlüğü, Yol ve Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü, Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğü, Yatırım ve İnşaat Müdürlüğü, İşletme ve İştirakler Müdürlüğü ve Hukuk Müşavirliğinden oluşmaktadır.

İl özel idaresinin teşkilat yapısında, doğrudan valiye bağlı tek birim Genel Sekreterliktir.

Teşkilatlanmada oluşturulan her birim, kendi faaliyet ve görev alanları ile ilgili yönetmeliklerini hazırlayarak, İl genel meclisinin onayından geçirmek suretiyle yürürlüğe koyar ve bu esaslar üzerinden faaliyetlerini sürdürür.

İl özel idaresinde çalışan memur ve sözleşmeli personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na; işçiler ise 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Bartın İl Özel İdaresi hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	136	62
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	94	46
Geçici İşçi	-	-
Toplam	230	108
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	178

1.3. Mali Yapı

İl özel idaresi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabidir.

İl özel idaresi bütçesi ile muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 44, 45 ve 48'inci, 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 65'inci ve 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 18 ve 22'nci maddelerine dayanılarak hazırlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, il özel idarelerinin gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin esas, usul, ilke ve standartların belirlenmesi amaçlarına göre faaliyet göstermelerini öngörmektedir.

İl özel idarelerinin mali işlemlerin gerçekleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesi kapsamında, harcamalarda ödeme belgesine bağlanacak kanıtlayıcı belgeler, bu belgelerin şekil ve türleri Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nde belirlenmiştir.

İlin stratejik plânına uygun olarak hazırlanan bütçe, il özel idaresinin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir. Bütçe yılı devlet mali yılı ile aynıdır.

Vali tarafından hazırlanan bütçe tasarısı Eylül ayı başında il encümenine sunulur. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte Kasım ayının birinci gününden önce il genel meclisine sunar.

İl genel meclisi bütçe tasarısını yılbaşından önce aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denkliliğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz.

İl özel idaresi bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir. İlçelerde bu yetki kaymakam tarafından kullanılır.

İlçelere gönderilecek ödeneklerin, il özel idaresi mali kontrol yetkilisi tarafından vize edilmesi yeterlidir. Bu ödeneklerin harcanması sırasında ayrıca harcama öncesi kontrol işlemi yapılmaz.

Her yıl bütçesinin kesin hesabı, vali tarafından hesap döneminin bitiminden sonra gelen Mart ayı içinde encümene sunulur. Kesin hesap il genel meclisinin Mayıs ayı toplantısında görüşülerek karara bağlanır.

Kesin hesabın görüşülmesi ve kesinleşmesinde, bütçeye ilişkin hükümler uygulanır.

Bartın İl Özel İdaresi bütçesinin hesaplarını Mali Hizmetler Müdürlüğü tutmaktadır. Muhasebe hizmetleri İçişleri Bakanlığının e-İçişleri otomasyon sistemi üzerinden yürütülmektedir.

İl özel idare bütçesi, program bütçe esasına göre hazırlanmak suretiyle mali yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır.

İl özel idaresinin bütçe gelir ve giderlerine ilişkin tahminlerle, gerçekleştirmelere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 2: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Giderin Çeşidi	Önceki Yılda Devreden Ödenekler (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenekler (TL)	Kurum Dışı Ek/ Özel Ödenek (TL)	Aktarmayla Eklenen Ödenekler (TL)	Aktarmayla Düşülen Ödenekler (TL)	Net Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Giderleri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenekler (TL)	Sonraki Yıla Devreden Ödenekler (TL)
Personel Giderleri	2.211.120,60	33.429.624,00	60.306.310,21	9.878.584,00	2.181.148,29	103.644.490,50	99.376.665,17	22.032,92	4.245.792,43
SGK Devlet Primi Giderleri	60.352,11	6.389.326,00	7.567.446,82	1.523.821,71	623.458,71	14.917.487,93	13.586.953,84	46.036,26	1.284.497,83
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	6.652.348,33	81.644.160,00	50.416.795,68	16.975.515,78	3.252.913,10	152.435.906,70	145.722.463,50	470.653,66	6.242.789,56
Faiz Giderleri	0,00	4.940.000,00	0,00	0,00	4.940.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Cari Transferler	598.655,11	6.812.709,00	380.000,00	1.920.485,36	1.150.437,40	8.561.412,07	8.002.774,91	21.307,05	537.330,11
Sermaye Giderleri	21.304.423,00	49.099.181,00	337.744.374,90	10.847.974,56	16.508.675,91	402.487.277,50	346.378.890,90	37.165,18	56.071.221,47
Sermaye Transferleri	0,00	10.000,00	0,00	0,00	0,00	10.000,00	0,00	10.000,00	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yedek Ödenek	0,00	12.675.000,00	0,00	0,00	12.489.748,00	185.252,00	0,00	185.252,00	0,00
Toplam	30.826.899,15	195.000.000,00	456.414.927,57	41.146.381,41	41.146.381,41	682.241.826,72	613.067.748,25	792.447,07	68.381.631,40

İl Özel İdaresinin 2023 yılı bütçesi ile 195.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup; önceki yıldan devreden 30.826.899,15 TL, yıl içinde eklenen 50.500.000,00 TL si ek bütçe olmak üzere tahsisli ödeneklerle birlikte 2023 yılı ödenek toplamı 682.241.826,72 TL olmuştur. Yıl içinde 613.067.748,25 TL bütçe gideri yapılmış, 792.447,07 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 68.381.631,40 TL ödenek ise 2024 yılına devretmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	-
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5.824.000,00	6.298.893,42	0,00	6.298.893,42	108
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	404.483.853,73	0,00	404.483.853,73	-
05- Diğer Gelirler	184.676.000,00	250.198.679,90	0,00	250.198.679,90	135
06- Sermaye Gelirleri	4.500.000,00	36.750,00	0,00	36.750,00	1
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
09- Red ve İadeler	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Toplam	195.000.000,00	661.018.177,05	0,00	661.018.177,05	339

Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarından 5302 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine göre aktarılan ödenekler, 04- Alınan Bağış ve Yardımlar bölümüne yazılmıştır.

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri ; alınan bağış ve yardımlar düşüldükten sonra, tahmin edilene göre %132 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%108) beklenenin üstünde, diğer gelirler ise (%135) beklenenin üstünde gerçekleşmiştir. Sermaye gelirleri kısmında yıl içerisinde 1 adet taşınmaz satışı tahmini yapılmış, ancak bu taşınmazın satışından vazgeçildiğinden %1 oranı ile beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderlerinin Ekonomik Kodu	2023 Yılı Gider Bütçesi (TL)	2023 Yılı Gider Bütçesi (Ek Bütçe)(TL)	2023 Yılı Gider Bütçesi (TOPLAM)(TL)	2023 Yılı Gerçekleşen (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	33.429.624,00	3.150.000,00	36.579.624,00	99.376.665,17	272
02-S.G.K. Devlet Prim Giderleri	6.389.326,00	250.000,00	6.639.326,00	13.586.953,84	205
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	81.644.160,00	35.430.000,00	117.074.160,00	145.722.463,47	124
04-Faiz Giderleri	4.940.000,00	0,00	4.940.000,00	0,00	0
05-Cari Transferler	6.812.709,00	0,00	6.812.709,00	8.002.774,91	117
06-Sermaye Giderleri	49.099.181,00	16.670.000,00	65.769.181,00	346.378.890,86	527
07-Sermaye Transferleri	10.000,00	0,00	10.000,00	0,00	0
09-Yedek Ödenekler	12.675.000,00	0,00	12.675.000,00	0,00	0
Toplam	195.000.000,00	55.500.000,00	250.500.000,00	613.067.748,25	245

Buna göre 2023 yılında bütçe giderleri % 245 seviyesinde gerçekleşmiştir. Gerçekleşen giderlerin 2023 Yılı Gider Bütçesi tahminlerinden fazla olması, bütçe hazırlık aşamasında sadece İdarenin kendi öz bütçe gider tahminlerinin baz alınıp, yıl içerisinde ortak projeler kapsamında diğer kurumlardan alınacak ödeneklerin (mülga köy hizmetleri personeli ödemeleri ile bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarından aktarılan tahsisli) öngörülemedesinden kaynaklanmaktadır.

Personel harcamalarına ilişkin gider kalemleri beklenenin üstünde %272 oranında gerçekleşmiştir. Personel giderleri ve SGK devlet prim giderleri kalemlerinde yaşanan beklenmedik artışın sebebi personel ödemelerinde gerçekleşen ücret artışlarından, Sermaye giderlerinde gerçekleşen beklenmedik artışın nedeni ise 5302 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi kapsamında gerçekleştirilen yatırımların ödeneklerinin ilgili merkezi idare kuruluşu tarafından İl Özel İdaresine gönderilmesi ve bu yatırımlara ilişkin ödemelerin özel idarece yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın İl Özel İdaresinin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 571.773.151,90 TL, Faaliyet Geliri 661.854.627,02 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 90.081.475,12 TL olarak gerçekleşmiştir.

Bartın İl Özel İdaresinin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 5: İl Özel İdaresinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler Tablosu

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	İl Özel İdaresinin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Bartın İl Özel İdaresi Personel AŞ	100.000,00	100.000,00	100
2	Organize Sanayi Bölgesi İştirak Payı		160.044,26	

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Bartın İl Özel İdaresinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri

uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmalarına ilişkin faaliyetler, Etik Komisyonu kurulmuş, 07.02.2022 tarihli ve 16969 sayılı Valilik Makamı oluru ile "Kamuda Etik Davranış İlkeleri" konulu eğitim planlanarak personele verilmiştir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası; personel

istihdamı, yer değiştirme, üst yönetime atanma konularında her yıl eğitim planı yapılarak düzenli bir şekilde hizmetiçi eğitimin verildiği, özlük hakları gibi insan kaynakları yönetimine ilişkin hususlar 657 ve 4857 sayılı Kanunlara göre uygulandığı, 2022 yılında görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavı yapıldığı, İdarenin personelin performansını her yıl periyodik olarak değerlendirdiği görölmüştür.

İdare tarafından hassas görevlere ilişkin prosedürler, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

İdarenin 2020-2024 Stratejik planı, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.

İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

İdarece iç kontrol risklerinin tanımlamasıyla ilgili bazı çalışmalar yapılmış olmakla beraber, kurumsal risk yönetiminin gerektirdiği üst yönetimin, kurumun misyonu, stratejik amaç ve hedeflerini gerçekleştirmesini engelleyebilecek riskleri tanımlayıp değerlendirmesini ve gerekli önlemleri almasına ilişkin süreçlerin tam olarak belirlenmemesi nedeniyle yapılan çalışmalar yeterli değildir.

İdarece risklerin değerlendirilmesine yönelik birim müdürleri ile düzenli olarak yapılan toplantılarda risklerle ilgili tedbirler belirlenerek tüm personele duyurulmaktadır. Ayrıca üst yönetici imzası ile bütçe yılı başında bütçe uygulama talimatı yayınlanarak alınacak tedbirler ve uygulanacak kriterler belirlenmektedir.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur.

İdare tarafından yetki devirleri, İmza Yetkileri Yönergesi ile yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenerek mevzuata uygun yapılmıştır.

İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik Kamu İç Kontrol Rehberinin ekindeki Risk Kayıt Formu doldurulmamış ve kabul edilebilir risk seviyesinin üzerinde olan riskler için kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Bununla birlikte ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur.

Kamu idaresi tarafından ön mali kontrol süreci İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usül ve Esaslara göre yapılmaktadır.

Bilgi ve İletişim Standartları

Faaliyet raporu, “Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Birim ve idare faaliyet raporlarının kapsamı” başlıklı 26'ncı maddesi ile aynı Yönetmeliğin 27'nci maddesinde yer alan ve yönetmelik ekinde belirtilen şekil şartlarına uygun olarak hazırlanmıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı en son olarak 2016 yılında hazırlanmıştır. Bu tarihten itibaren hazırlanmış olan uyum eylem planı bulunmamaktadır.

İzleme Standartları

İdarede tüm birimler tarafından iç kontrol sisteminin değerlendirilmesine ilişkin yıllık değerlendirme yapılarak sonuçlarının İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlamasına yönelik bir süreç bulunmamaktadır.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. 1 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Ancak bu kadrolara herhangi bir atama yapılmamıştır.

İdarede iç denetim faaliyetleri Mali Hizmetler Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olup, iç denetçi kadrosuna atama yapılmasına müteakip iç kontrol izleme ve yönlendirme kurulu faaliyetlerinin yürütümü sağlanacaktır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Bartın İl Özel İdaresinin 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları

hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Mevcut Durumu Yansıtması

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nın mevcut durumu yansıtmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabı" başlıklı 204'üncü maddesinde; *"Bu hesap, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılır."* 205'inci maddesinde; *"Tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarlar bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedilir."* denilmektedir.

Mevzuat hükümleri uyarınca, yapımı devam eden maddi duran varlıklar için yapılan harcamaların 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda takip edilmesi, geçici kabulü yapılan yapım işlerine ilişkin söz konusu hesapta yer alan tutarların ise ilgili maddi duran varlık hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

İdareden alınan bilgilere göre, 2023 yılsonu itibarıyla henüz geçici kabulü yapılmayan yapım işlerinin toplam tutarı 93.327.504,76 TL olup, bu tutarın sadece 8.942.548,37 TL'si 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında kayıtlı durumdadır. 258 Nolu Hesabın kayıtlarında olmayan kalan 84.384.956,39 TL tutarındaki devam eden yatırımlara ait tutarın da 258 nolu hesap koduna alınması gerekmektedir. Bunun yanında 2023 yılı sonu itibarıyla 258 Hesabı'nın bakiyesinin 29.931.132,03 TL olduğu görülmektedir. Bu tutarın sadece 8.942.548,37 TL'si devam eden yatırımlardan kaynaklı olup, 20.988.583,66 TL'sinin tamamlanmış ve ilgili duran varlık hesabına alınması gereken tutardan oluştuğu görülmüştür. Dolayısıyla 2023 yılsonu mali

tablolarında 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı (93.327.504,76 – 29.931.132,03) 63.396.372,73 TL hatalı olmaktadır.

Kamu İdaresince yapımı devam eden maddi duran varlıklar için yapılan harcamaların 258 nolu hesapta takip edileceği, yapımı tamamlanan işlerin ise 258 hesaptan çıkarılarak ilgili maddi duran varlıklar hesabına aktarılması işlemlerine ön mali kontrol ve mali kontrol sürecinde dikkat edileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak, Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar çerçevesinde, yapımı devam eden maddi duran varlıklar için yapılan harcamaların 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda takip edilmesi, geçici kabulü yapılan yapım işlerine ait kayıtların ise, 258 no'lu hesaptan çıkarılarak ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Cari Giderlerini, Kendilerine Tahsis Edilen Cari Ödeneklerin İl Özel İdaresine Aktarılması Suretiyle Gerçekleştirilmesi

İl Milli Eğitim Müdürlüğünün, Bakanlığınca görev alanına giren hizmetleri sağlamak amacıyla tahsis edilen cari ödeneklerini, yatırım ödenekleri gibi Bartın İl Özel İdaresine aktardığı ve bu suretle cari giderlerini gerçekleştirdiği görülmüştür.

Bartın İl Milli Eğitim Müdürlüğü kendisi için gelen 3.833.460,30 TL ödeneği 2023 yılında cari giderlerin karşılanması için İl Özel İdaresine aktarmış ve İl Özel İdaresinin bu ödenekten Milli Eğitim Müdürlüğünün cari giderlerini karşılamasını talep etmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun, İl Özel İdaresinin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 6'ncı maddesinde; Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının; yapım, bakım ve onarım işleri, devlet ve il yolları, içme suyu, sulama suyu, kanalizasyon, enerji nakil hattı, sağlık, eğitim, kültür, turizm, çevre, imar, bayındırlık, iskan, gençlik ve spor gibi hizmetlere ilişkin yatırımlar ile bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının görev alanına giren diğer yatırımları, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilecekleri; aktarma işleminin ilgili bakanın onayıyla yapılacağı ve bu ödeneklerin tahsis amacı dışında kullanılmayacağı; işin, il özel idaresinin tabi olduğu usul ve

esaslara göre sonuçlandırılacağı hükme bağlanmıştır.

Kamu İdaresinin cevabında, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile il özel idarelerine verilen görevler saklı kalmak koşulu ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının cari giderlerini (fatura ödemeleri ve personel giderleri) kapsayarak tahsis edilen ödeneklerin İdareye aktarılması ve gerçekleştirilmesinde mevzuatta belirtilen hususlara dikkat edileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak, 222 sayılı Kanun ile il özel idarelerine verilen görevler saklı kalmak koşulu ile merkezi idare kurumlarınca Bartın İl Özel İdaresine yapılacak aktarmaların, sadece yatırım giderlerinin karşılanması için ve bakan onayıyla yapılması söz konusu olup, bu madde hükmüne göre cari giderlerin karşılanması amacıyla yapılacak aktarmalar ve bu şekilde cari giderlerin gerçekleştirilmesi uygun değildir.

BULGU 2: İlköğretim Kurumlarının Büyük Çoğunluğunun İl Özel İdaresi Adına Tapuya Tescil Ettirilmemesi

Bartın il sınırları içerisinde ve köy sınırları dışında kalan yerlerdeki ilköğretim kurumlarından önemli bir kısmı idare adına tapuya tescil ettirilmemiştir.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 6'ncı maddesinde okul öncesi eğitim kurumlarının(anaokulların) ve ilköğretim okullarının ilköğretim kurumu olduğu, 7'nci maddesinde dört yıl süreli ve zorunlu ilkokul ile dört yıl süreli ve zorunlu ortaokulun ilköğretim olduğu belirtilmiştir. Anaokul, ilkokul ve ortaokulu kapsayan 222 sayılı Kanun'un 65'inci maddesine göre; okullar için tahsis, satın alma veya kamulaştırma yoluyla sağlanan topraklar ile bu topraklar üzerinde yapılacak bina veya tesisler, buldukları yerlere göre köy veya özel idareler adına tapuya tescil edilecektir. Başka bir ifade ile ilköğretim kurumlarının binaları ve arsalarının mülkiyeti, köy dışındaki yerleşim yerlerinde il özel idareye aittir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun il özel idaresinin görev ve sorumluluklarının sayıldığı 6'ncı maddesinde il özel idaresi mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde yapmakla görevli ve yetkili kılınmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, il özel idarelerin il sınırları içerisindeki ilk ve orta öğretim kurumlarının binalarının yapımı, bakımı, onarımı gibi görevlerinin ve yetkilerinin olduğu, köy tüzel kişiliğinin sınırları dışındaki yerlere yapılan

ilköğretim kurumları denilen anaokul, ilkokul ve ortaokul binaları ve tesisleri ile bu binaların yapılması maksadıyla ayrılan arazi ve arsaların tamamının tapuya tescilinin il özel idareleri adına yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede Bartın il sınırı içerisinde köy sınırları dışında 24 tanesi anaokul, 25 tanesi ilkokul ve 28 tanesi de ortaokul olmak üzere toplam 77 adet ilköğretim kurumunun olduğu, fakat İdarenin kendi adına tapuda kayıtlı sadece 34 adet ilköğretim kurumunun olduğu, kalan 43 adet ilköğretim kurumunun tapuya tescilinin özel idare adına yapılmadığı görülmüştür. Bu taşınmazların mülkiyetinin İdareye geçirilmesiyle de yapı kullanım izin belgesi harcı ve elektrik tüketim vergisi gibi bazı vergi ve harçların ödenmesinden 5302 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi gereğince muaf olunacaktır. Örneğin Şehit Uğur Akyer Anaokulu, Kemal-Sabriye Ocağcı ilkokulu İdarenin mülkiyetinde olmadığından elektrik giderleri ödenirken faturalarda yer alan elektrik tüketim vergisi ve buna ilişkin KDV İdare tarafından ödenmektedir.

İdarece bulgu konusuna iştirak edilerek çalışmalara ve tapuya bazı tescillerin yapılmasına başlandığı bildirilmiştir.

İdare tarafından, köy sınırları dışındaki ilköğretim kurumları ile bu maksatla ayrılan arsaların mülkiyetinin İl Özel İdaresinde olması gerektiğinden İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile yazışmaların yapılarak, bu taşınmazların tapuya tescilinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 3: Gerçek ve Tüzel Kişilere Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği ve Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Denetimin Yapılamaması

Yapılan incelemelerde gerçek ve tüzel kişilere Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğüne sondaj izni verilen kuyuların (faydalı) tüketim miktarlarına ilişkin bilgilerin DSİ'den alınmadığı görülmüştür.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un; 1'inci maddesinde; yeraltı suları umumi sular meyanında olup Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili bu kanun hükümlerine tabidir hükmü mevcuttur.

2'nci maddesinde, yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesair tesislerde kullanılması şeklinde 'faydalı kullanım' tanımlanmıştır.

4'üncü ve 5'inci maddelerinde, kuyu açan kimsenin, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğu, 4'üncü maddesinde faydalı kullanım

miktarını aşan suların 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği, faydalı ihtiyaç miktarının, tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

Su Tahsisleri Hakkında Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde miktarı ve kalitesi belirli sudan, bir ya da birden fazla gerçek ya da tüzel kişiye belirli bir amaç için, belirli miktarda ve belirli süre ile su kullanım izni verilmesi su tahsisi olarak tanımlanmıştır. 5'inci maddesinde tahsis izni verilen miktardan daha fazla ve amacın dışında su kullanılmayacağı, tahsis edilen suların korunması ve verimli kullanımının sağlanması amacıyla, faaliyetten sorumlu kurum ve kuruluşların, kendi mevzuatlarından kaynaklanan yetkileri kapsamında faaliyeti izleyeceği, tahsis amacı dışında veya tahsis edilen miktarın üzerinde su kullanımının tespiti halinde DSİ'ye bildirileceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere sondaj kuyularına (yeraltı sularının tahsisine) ilişkin olarak tüm yetki Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde bulunmaktadır. Faydalı tüketim miktarının üzerinde kullanılan yeraltı suyunun 167 sayılı Kanun gereği kullanıcıya kiralanması gerekmektedir. Sondaj kuyularından çıkarılan suyun kiralanması gereken kısmı ise İl Özel İdaresini ilgilendirmektedir. Ayrıca tahsis izni verilen miktardan fazla ve amacı dışında su kullanılmaması, bu durumun tespiti halinde DSİ'ye bildirilip gerekli tedbirlerin alınmasının sağlanması gerekmektedir.

Faydalı kullanım miktarının üzerindeki suların İl Özel İdaresince bedelinin alınması, bu işlemin yapılabilmesi için de öncelikle su tahsisi yapılan gerçek ve tüzel kişilerin kullanmış olduğu kuyu suyunun faydalı tüketim miktarı ve kullanımın bu miktarın üzerinde olup olmadığının bilinmesi gerekmektedir. Bu maksatla Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünden alınan izinle açılan kuyularda faydalı tüketim miktarının ve buna ilişkin faydalı tüketimi aşan kısımların denetimiyle ilgili olarak İl Özel İdaresinin DSİ ile koordineli yürüyen bir iş akış ağı oluşturulmaması nedeniyle sağlıklı bir tespitin yapılamadığı görülmüştür.

İdarece 07.05.2024 tarihli ve 48510 sayılı yazı ile Devlet Su İşleri 233. Bölge Müdürlüğünden Kurum görüşlerinin bildirilmesi istenilmiş ve gerekli çalışmalara başlanıldığı bildirilmiştir.

Sonuç olarak, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulara ilişkin faydalı tüketim miktarlarının DSİ ile ortaklaşa bir çalışmayla saptanmasına, bu kuyularda

olması muhtemel kaçak su kullanımlarına yönelik tedbirlerin alınmasına, bedellendirilmesi gereken kısımların bedellendirilip tahsilatının sağlanmasına ve yeraltı sularının korunmasına yönelik çalışmalara başlanması gerekmektedir.

BULGU 4: Kaynak Sularının Kiralanmasından Elde Edilen Gelirden Köylere Pay Verilmemesi

Bartın İl Özel İdaresince değişik yerlerde kaynak suyunun kiraya verildiği ve buradan gelir elde edildiği ancak elde edilen kira gelirinden ilgisine göre köy tüzel kişiliklerine pay verilmediği görülmüştür.

167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesi gereğince İl Özel İdaresince kiraya verilen yeraltı ve kaynak sularından kira geliri elde edildiğinde, yer altı veya kaynak suyunun çıktığı yer köy sınırları içinde ise o yerdeki köy tüzel kişiliğine %15, belediye sınırları içinde ise ilgili belediyeye %25 oranında pay verilmelidir.

Yapılan incelemede Terkehalliler, Kaman ve Gökçekıran köyü sınırları içerisinde kaynak suyu kiralamalarının yapıldığı ve gelir elde edildiği ancak kaynak ve yeraltı sularının kiralanmasından elde edilen gelirden ilgili köylere pay verilmediği görülmüştür.

Kamu İdaresince, gelen kiralardan %15 oranında pay kesilerek ilgili köy muhtarlıklarının hesaplarına yatırılacağı bildirilmiştir.

Mevzuatın gereği olarak yeraltı ve kaynak sularının kiralanmasından elde edilen gelirlerden, su hangi tüzel kişiliğin sınırlarından çıkarılmış ise o köy ve/veya belediye tüzel kişiliklerine pay verilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Madencilik Faaliyetleri Kapsamındaki İşyeri Açma İzni Harcının İlgili İdarelere Mevzuatta Belirtildiği Şekliyle Aktarılmaması

İdare tarafından madencilik kapsamında tahsil edilmesi ve ilgili idarelere aktarılması gereken işyeri ve çalışma ruhsatlarına ilişkin harçların %50'sinin ilgili ilçe veya köylere hizmet götürme birlikleri ile belediye hesabına mevzuatta belirtildiği şekliyle aktarılmadığı görülmüştür.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun "Madencilik faaliyetlerinde izinler" başlıklı 7'nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının İl Özel İdaresi veya Yatırım İzleme

ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından verileceği, bu ruhsatların verilmesi sırasında 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu hükümleri esas alınarak hesaplanan işyeri açma izni harcının büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, büyükşehir belediyesi olmayan illerde İl Özel İdaresi tarafından tahsil edileceği, bu bedelin %50'sinin ruhsatın bulunduğu bölgeyle sınırlı olarak altyapı yatırımlarında kullanılmak üzere, doğrudan ilgili ilçe veya ilçelerin köylere hizmet götürme birlikleri hesabına aktarılacağı, bu alanların belediyelerin mücavir alanı içerisinde kalması durumunda tahsil edilen harcın %50'sinin ilgili belediyenin hesabına aktarılacağı hüküm altına alınmıştır.

Maden üretim faaliyeti kapsamında İl Özel İdaresi tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmekte ve bu maksatla harç tahsil edilmektedir. Ancak İdarece sadece kendi payı olan %50'lik kısım tahsil edilmekte olup ilçe veya köylere hizmet götürme birlikleri ile belediye paylarına ilişkin tahsilatın yapılmayarak bu payların ruhsat alan kişi tarafından o İdarelere gönderilmesinin sağlandığı görülmüştür.

Kamu İdaresinin cevabında mevzuata uygun olarak işlem yapılacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak yukarıdaki hükümler çerçevesinde İl Özel İdaresi tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesi durumunda işyeri açma izni harcının tümünün İdare tarafından tahsil edilmesi, tahsil edilen bu harcın %50'sinin ilçe veya birlik ya da yerin durumuna göre belediyenin hesabına aktarılması gerekmektedir. Bu şekilde ilçe, birlik ve belediye tarafından bu gelirin takibinin yapılması, aktarılan bu paranın ilçe, birlik ve belediye tarafından ruhsatın bulunduğu bölgeyle sınırlı olarak altyapı yatırımlarında kullanılması sağlanmış olacaktır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Yeraltı ve Kaynak Sularının Kiralanmasından Elde Edilen Gelirden Köy Tüzel Kişiliğine Pay Verilmemesi	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Benzer husus, raporun diğer bulgular başlıklı bölümünde yer alan 4 nolu bulguda "Kaynak Sularının Kiralanmasından Elde Edilen Gelirden Köylere Pay Verilmemesi" başlığı ile rapora alınmıştır.
Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğüne Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği veya Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin) Denetimin Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	İlgili husus, raporun diğer bulgular başlıklı bölümünde yer alan 3 nolu bulguda "Gerçek ve Tüzel Kişilere Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği ve Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Denetimin Yapılmaması" başlığı ile rapora alınmıştır.
İlköğretim Kurumları ve Arsalarının İl Özel İdare Adına Tapuya Tescil Ettirilmemesi	2019	Kısmen Yerine Getirildi	İlgili husus, raporun diğer bulgular başlıklı bölümünde

			yeralan 2 nolu bulguda "İlköğretim Kurumlarının Büyük Çoğunluğunun İl Özel İdaresi Adına Tapuya Tescil Ettirilmemesi" başlığı ile rapora alınmıştır.
--	--	--	--